

חידון נצבים

אתם נצבים היום כלכם לפני ה' אלהיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם ושטריכם כל איש ישראל: טפכם נשיכם וגרד אשר בקרב מחניד מחטב עציך עד שאב מימיך: (דברים כט ט-י).¹

הנחיות לחידון:

1. כל החידות הן מספר התורה (לא מהני"ך), אבל בסדר אקראי במכוון.
2. מותר (רצוי) עם ספרים פתוחים!
3. יש להקריא תחילה רק את שורת הכותרת, כגון: 1. אורחים. מי שינחש כבר שם, כולל ציטוט המקור, מקבל 12 נקודות. אם אף אחד לא ניחש, יש להמשיך בקריאת השורות שתחת לכותרת.
4. השלמת החרוז בנוסח השאלה הוא סיוע טוב למציאת התשובה. אך זכור! המשימה העיקרית היא ציטוט המקור בתורה – הפסוק - המכיל את הפועל נצ"ב או יצ"ב המתקשר לפרשתנו.

1. אורחים

שלושה אורחים ביום מאד חם
נהנים מהכנסת האורחים של ...
תשובה: שלושת המלאכים שבאו לאברהם בתחילת פרשת וירא, בראשית יח ב: "וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו וירא וירץ לקראתם מפתח האהל וישתחו ארצה".

2. כבוד ה'

בקש על כבוד ה' לעמוד
ומשם זכינו לייג ...
תשובה: משה בנקרת הצור, שמות פרק לד פסוקים ב וה: "והיה נכון לבקר ועלית בבקר אלהר סיני ונצבת לי שם על ראש ההר: ... וירד ה' בענן ויתיצב עמו שם ויקרא בשם ה'". ראה גם שמות לג כא: "ויאמר ה' הנה מקום אתי ונצבת על הצור".

3. מלאך ה'

יצא לעצור את הרשע בדרכו
והרשע לא ראה אותו, רק ....
תשובה: המלאך העומד כנגד בלעם, במדבר כב כב-כג: "ויחראף אלהים כיהולך הוא ויתיצב מלאך ה' בדרךך לשטן לו והוא רכב על-אתנו ושני נערי עמו: ותרא האתון את-מלאך ה' נצב בדרךך וחרבו שלופה בידו ותט האתון מדהדרך וכו'".

4. מצפה שיפתח את הפה

מזמין הקללה עומד ומצפה
מתי כבר ההוא יפתח את ....
תשובה: בלק מלך מואב שעומד ומצפה שבלעם יתחיל כבר לקלל את ישראל, במדבר כג ו, טו, יז: "וישב אליו והנה נצב על-עלתו הוא וכלשרי מואב: ... ויאמר אל-בלק התיצב זה על-עלתך ואנכי אקרה זה: ... ויבא אליו והננו נצב על-עלתו ושרי מואב אתו וכו'".

5. לפני התנין הגדול

לפני המלך השליט הנורא
עמוד איתן שלוחי, אל ...

¹ העיקר הוא טפכם, להם הקדשנו כבר דף מיוחד בשנה האחרת. בזכות "טפכם" שבפסוק, בזכות הבל פיהם של תינוקות בית רבן המקיים את העולם (מסכת שבת קיט ע"ב), אנו נצבים סמוכים ובטוחים לקראת הימים הנוראים ולפיכך נקדיש להם את הדף. מסתבר ש"ניצב" או "נצבים" בצורותיהן השונות, מהשורש יצ"ב, מופיע מספר לא מבוטל של פעמים במקרא, בתורה בפרט, ואנו מבקשים לערוך מסע-חידון קצר שימחיש לצעירים (ולמבוגרים) את עוצמתה של מילה זו הניצבת ועומדת איתן במקרא.

תשובה: משה לפני פרעה, שמות ז טו: "לך אל־פרעה בבקר הנה יצא המימה ונצבת לקראתו על־שפת היאר והמטה אשר־נהפך לנחש תקח בידך". וכך גם בשמות ח טז: "ויאמר ה' אל־משה השכם בבקר והתניצב לפני פרעה הנה יוצא המימה וכו'". וכן בשמות ט יג.

6. מוצב וניצב

גדול מעל קטן, עומד שומר ניצב
בחלום הבורח ל... מפני אחיו ...

תשובה: הסולם מוצב וה' ניצב בחלום יעקב הבורח לחרון מפני עשו, בראשית כח יב-יג: "ויחלם והנה סלם מצב ארצה וראשו מגיע השמימה והנה מלאכי אלהים עלים וירדים בו: והנה ה' נצב עליו ויאמר אני ה' אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק וכו'".

7. אחות

עומדת האחות משגיחה בתורה
על זה שיגדל וילמדנו את ...

תשובה: מרים על משה בתיבה, שמות ב ג-ד: "ולא־יכלה עוד הצפינו ותקחלו תבת גמא ותחמרה בחמר ובזפת ותשם בה את־הילד ותשם בסוף על־שפת היאר: ותתצב אחתו מרחק לדעה מה־יעשה לו".

8. מלחמה לה'

על ראש הגבעה באמונה
עמד או ישב עד תום ....

תשובה: משה במלחמת עמלק, שמות יז ט: "ויאמר משה אליהושע בחר־לנו אנשים וצא הלחם בעמלק מחר אנכי נצב על־ראש הגבעה ומטה האלהים בידך".

9. כבשים

עומדות אילמות והן עדות לשבועה
ושם עתידה להיבנות לנגב ...

תשובה: כריתת הברית בין אברהם לאבימלך, יסוד העיר באר שבע, בירת הנגב, בראשית כא כח-כט: "ויצב אברהם את־שבע כבשת הצאן לבדהן: ויאמר אבימלך אל־אברהם מה הנה שבע כבשת האלה אשר הצבת לבדהן".

10. תור ארוך

בתור ארוך לדין קטן ולדין קשה
עמדו כולם מבוקר עד ערב לפני ...

תשובה: כשמשה שופט את ישראל ויתרו גוער בו, שמות יח יד: "וירא חתן משה את כל־אשר־הוא עשה לעם ויאמר מה־הדבר הזה אשר אתה עשה לעם מדוע אתה יושב לבדך וכל־העם נצב עליך מובקר עד־ערב".

11. ממתין לסימן

ממתין לראות מי תהיה הנערה
ובסוף הגיעה ושמה ...

תשובה: עבד אברהם שממתין לנערה שתבוא ותשקה אותו ואת גמליו, בראשית כד מג (גם יג): "הנה אנכי נצב על־עין המים והיה העלמה היצאת לשאב ואמרתי אליה השקינינא מעט־מים מפדך".

12. מחלוקת

נצים ונצבים בראש מורם
בעלי מדון ומחלוקת ...

תשובה: דתן ואבירם שהתריסו כנגד משה, במדבר טז כז: "ודתן ואבירם יצאו נצבים פתח אהליהם ונשיהם ובניהם וטפם". ואם נוריד את הבי"ת מ"נצבים" נמצא אותם, עפ"י המדרש, גם במצרים, שמות ב יג: "והנה שני־אנשים עברים נצים ויאמר לרשע למה תכה רעך".

13. חלום

ניצבת אילמת בשדה ואחיותיה משתחוות לה אפיים ומחלום זה יצאה מריבה גדולה וגם משביר ב ...

תשובה: אלומתו של יוסף בחלום האלומות, בראשית לז ז: "והנה אנחנו מאלקים אלקים בתוך השדה והנה קמה אלקמתי וגם נצבה והנה תסבינה אלקמתיכם ותשתחווין לאלקמתי".

14. סנהדרין הראשונה

כבד ממך הדבר לא תוכל לבד
צרף עוד חכמים במספר ... ו ...

תשובה: מינוי שבעים הזקנים, סנהדרין הראשונה, במדבר יא טז: "ויאמר ה' אלמשה אספה לי שבעים איש מזקני ישראל אשר ידעת פיהם זקני העם ושטריו ולקחת אתם אלהל מועד והתנצבו שם עמך".

15. אי אפשר עוד להתאפק

יצאו החוצה כל העומדים סביבותיו
בעת שהתוודע ... אל ...

תשובה: כל האנשים המצרים שהקיפו את יוסף בעת שהתוודע אל אחיו, בראשית מה א: "ולא יכל יוסף להתאפק לכל הנצבים עליו ויקרא הוציאו כל איש מעלי ולא יעמד איש אתו בהתוודע יוסף אלא אחיו".

16. מצבה

השלים את אשר נדר לאלוהי ישראל
הקים גלעד לאשתו היא ...

תשובה: יעקב בחזרתו לארץ, בראשית לה יד וז: "ויצב יעקב מצבה במקום אשר דבר אתו מצבת אבן ויסף עליה נסך ויצק עליה שמן ... ויצב יעקב מצבה על קברתה הוא מצבת קברת רחל עדהיום".

17. כבוד לרב או למנהיג

העם הביט בו בכבוד ובמורא
ומכאן למדו לכבד רב ב ...

תשובה: עם ישראל המביט משתאה במשה ומכבדו בקימה, שמות לג ח: "והיה כצאת משה אלההל קוימו כל העם ונצבו איש פתח אהל ויהיטו אחרי משה עד באו האהלה".

18. אנשים ומים

עמדו נוזלים ואנשים
בנס של מאתים ו ...

תשובה: נס קריעת ים סוף, שמות טו ח: "ויברוח אפיף נערמו מים נצבו כמו נד נזלים קפאו תהמת בלבים". ובני ישראל עומדים נצבים וצופים, שמות יד יג: "ויאמר משה אלה העם אלתיקאו התיצבו וראו את יצועת ה' אשר יעשה לכם היום וכו'".

19. קדימה

לא להביט אחורה, רק קדימה לצפות ולקוות
פן יקרה לנו חלילה, מה שקרה ל ...

תשובה: אשת לוט שהפכה לנציב מלח, בראשית יט כו: "ותבט אשתו מאחרי ותהי נציב מלח".

20. למרגלות ההר

זכו להיות באותו מעמד
כולם יחדיו כאיש ...

תשובה: עם ישראל במעמד סיני, שמות יט ז: "ויצא משה את העם לקראת האלהים מן המחנה ויתנצבו בתחתית ההר".

21. העברת ההנהגה

הגיעה השעה להעביר את התפקיד מהמוציא למכניס, ומהרב ל ...

תשובה: משה ויהושע תלמידו-ממשיכו, דברים לא יד: "ויאמר ה' אלמשה הן קרבו ימיד למות קרא את־יהושע וְהִתְיַצְבוּ בְּאֵהָל מוֹעֵד וְאֶצְוֶנּוּ וַיִּלֶךְ מֹשֶׁה וַיְהוֹשֻׁעַ וַיִּתְיַצְבוּ בְּאֵהָל מוֹעֵד".

22. לא תהיה לכם התנגדות

על העמים יפול פחדכם

איש לא יעמוד ...

דברים פרק יא כה: "לֹא־תִיַצֵּב אִישׁ בְּפָנֶיךָ פְּחָדְךָ וּמוֹרָאֲךָ יִתֵּן ה' אֱלֹהֶיךָ עַל־פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּדְרָכְרָבָהּ כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר לְכֶם". וכן בדברים ז כד: "וְנָתַן מַלְכֵיכֶם בְּיָדָהּ וְהֶאֱבֹדְתָה אֶת־שָׂמְךָ מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם לֹא־תִיַצֵּב אִישׁ בְּפָנֶיךָ עַד הַשְּׂמָדָה אֲתָם".

בראשית רבתי פרשת ויצא

... וראה עומד ליעקב אבינו.² ודבר הקב"ה ליעקב: יעקב בני, בזאת העת נצבתי עליך, עד אשר יתייצבו בניך לפני, שנאמר: "והנה ה' נצב עליו" (בראשית כח יג).³ וישראל: "ויתיצבו בתחתית ההר" (שמות יט יז), "אתם נצבים היום" (דברים כט ט).⁴

שבת שלום ואתם נצבים

לשנים רבות בטוב ובנעימים

מחלקי המים

מים אחרונים: השורש יצ"ב או נצ"ב מופיע גם פעמים רבות בנ"ך וראוי למחקר, ואנו התמקדנו במופיעו בתורה.

² משה רואה, ראה במקור שם.

³ ראה בראשית רבה סט ג על פסוק זה, משל המינקת שְׂשֻׁחָה מעל התינוק והדיון מי מתקיים על מי, האדם על אלוהיו או אלהים על מאמיניו. והמסקנה שם: "א"ר יוחנן: הרשעים מתקיימין על אלוהיהם ... אבל הצדיקים אלוהיהם מתקיים עליהם".

⁴ פטור בלא מדרש אי אפשר, אז נסיים במדרש שכבר הזכרנו בקצרה בדברינו אתם נצבים, אשר מחבר בין שלושה מה"נצבים" שראינו לעיל: חלום יעקב, מעמד הר סיני ופרשתנו. הקב"ה ניצב על"ג יעקב ובניו, מרגע "ארמי אובד אבי" שנאלץ לגלות לחרן, עד שיתבגרו, יצאו ממצרים, יתייצבו במעמד הר סיני ובשנית "אתם נצבים" בערבות מואב ערב הכניסה לארץ ישראל. מכאן ואילך יש לעם ישראל אחריות של מי שניצב בכוחות עצמו, כלפי פנים וחוצץ וגם ביחסו עם הקב"ה: "אתם נצבים לפני ה' אלהיכם" ולא עוד הוא ניצב מעליכם.